

DEBATTARTIKEL

2019-03-12

Gårdsförsäljning av alkohol leder till fler dödsfall

I januariavtalet mellan centern, liberalerna och regeringen vill man tillsätta ännu en utredning om gårdsförsäljning av alkohol. Man får det att låta som en del av satsningarna på glesbygden. Verdandi anser att frågan handlar om att värna folkhälsan och riskerar att leda till fler alkoholrelaterade dödsfall. Gårdsförsäljning av alkohol hotar grundbulten för svensk alkoholpolitik – tanken om reglerad detaljhandelsförsäljning via Systembolagets monopol.

Varför är det så här? Bakgrunden är att sedan Sverige blev medlemmar i EU så har vi ett undantag som säger att Sverige kan ha en alkoholpolitik med bland annat monopol på detaljhandel med alkoholhaltiga drycker, men vi får inte diskriminera produkter. Sverige kan därför inte gynna svenska tillverkare av alkohol och ge dem rätt att bedriva gårdsförsäljning utan att ge utländska tillverkare samma möjlighet.

Frågor som rör vårt statliga detaljhandelsmonopol kan tas upp i EU-domstolen och beslut där påverkar vår alkoholpolitik. Om vi tillåter gårdsförsäljning i Sverige, så är risken uppenbar att någon intressent stämmer Sverige i EU-domstolen för diskriminerande konkurrens. Mycket talar för att EU-domstolen då beslutar att Sverige måste tillåta andra intressenter att sälja alkohol via andra kanaler än Systembolaget.

Om alla europeiska producenter fick sälja sina produkter överallt i Sverige skulle det inte bli mycket kvar av den svenska alkoholpolitik som har bidragit till en bättre folkhälsa och ett tryggare samhälle. Verdandi anser att gårdsförsäljning är en ödesfråga och ett hot mot kärnan i svensk alkoholpolitik. Det handlar inte om huruvida det är trevligt att köpa en flaska vin hos bonden på landet. Att som i januariavtalet presentera hela frågan som glesbygdspolitik är direkt vilseledande.

Om Systembolagets ensamrätt urholkas visar forskning vid Karolinska Institutet att konsekvensen blir:

- Ytterligare 29 000 fall av misshandel per år
- Ytterligare 8 000 fall av rattfylla årligen
- Ytterligare 1 400 alkoholrelaterade dödsfall per år

I januariavtalet skriver man att en förutsättning för gårdsförsäljning är att Systembolagets monopol säkras. Därmed finns det inget sakligt skäl för regeringen att tillsätta ännu en utredning, eftersom gårdsförsäljningen de facto är ett hot mot Systembolagets monopol. Tillsätter man mot all rim och reson ändå en utredning, ska direktiven vara tydliga: frågan om gårdsförsäljning av alkohol får inte äventyra Systembolagets monopol. Privata vinstintressen av att sälja alkohol kan inte väga tyngre än människors hälsa i den svenska alkoholpolitiken.

Ann-Marie Wulfstrand Byhlin
Ordförande Verdandis Alkohol- och
drogpolitiska arbetsgrupp

Rasken Andreasson
Verdandis förbundsordförande